

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Težave na kmetiji.

Boj, ki ga bijemo sedaj na kmetih, postaja čimdalje težavnejši, kajti bolj in bolj nam zmanjkuje potrebnih pogojev za vspesno kmetovanje. — Manjka nam delavnih rok, manjka delavne živine, gnoja, krme in semena. Kako naj si pomagamo v teh razmerah? Kako naj pridelujemo potrebne sadeže za ljudsko prehrano in kako naj varujemo našo zemljo in našo kmetijo pred omaganjem?

Pomanjkanje delavnih moči.

Še bolj kakor lani bo trpela kmetija letos zaradi pomanjkanja delavnih sil, ročnih in uprežnih, kajti naše delavne sile se zmeraj bolj krčijo. Vse odhaja v vojno službo! Kdo bo pomagal pri pomladanskem delu, kdo pri košnji in pozneje? Ta vprašanja so najbolj pereča! Kmetija nam mora omagati, če se nam ne posreči dobiti naših vojakov na dopuste in pa vojnih vjetnikov. Zaraditega moramo napraviti vse potrebne korake, da si pravočasno zagotovimo potrebno pomoč. Obračajmo se na županstva in na „Deželno delavsko izkazovalnico“ pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani, ki ima nalogo, oddajati potrebne vjetnike, da nam bodo pomagali pri našem delu!

Pomanjkanje gnoja.

Malo krme, malo stelje — malo gnoja! Pridetek gnoja se nam od leta do leta tako krči, da nam zemlja tudi zaraditega peša v svoji rodovitnosti. Kako naj skrbimo v teh razmerah za bogatejšo pridelke? Danes je treba pri gnoju in pri gnojenju največje varčnosti. Kdor ima kaj več stelje, naj dobro nastilja, da bo vsaj s tem napravil več gnoja. Sicer naj se pa z gnojem do skrajnosti varčno gospodari in za posamezne sadeže tako rabi, da ga ne bo zmanjkalo za najvažnejše sadeže, zlasti ne za krompir. Kdor more še kaj umetnih gnojil dobiti, naj se požuri, kajti tudi za te je danes velika stiska.

Pomanjkanje krme.

Kako nam bo živina pomagala pri našem delu, če ji bo manjkala potrebna

krma? In v tej nevarnosti se danes nahajamo. Naša živinoreja bo trpela ogromno škodo zaradi nezadostne prehrane in z njo bo trpela vsa naša kmetija, kajti s hiranjem živine se rušijo tudi temelji našega kmetijstva. Proti pomanjkanju krme smo danes brez pomoči, kajti tudi nadomestna in močna krmila je danes čim dalje težje dobiti in se je resno bati, da nam sploh v kratkem poidejo.

Pomanjkanje semena.

Danes so dospele razmere tako daleč, da se nam je bati clo radi pomanjkanja potrebnega semena. S tem je naš položaj na kmetiji dosti jasno označen. Najbolj se je bati pomanjkanja krompirja, ker ga je premalo ostalo za domačo potrebo in ga bodo ljudje pri današnji stiski za živež prisiljeni v mnogih slučajih porabiti za jed. Zmanjkalo bo pa tudi drugega semena. Bati se je, da bo manjkalo pred vsem žita po tistih krajih, kjer je šla zimska strn po zlu vsled jesenskih povodnji in dolgotrajne jesenske moče. Potrebna semena si moramo že sedaj zagotoviti, če se bo sploh dalo kaj dobiti. Županstva naj zbirajo naročila in naj jih oddajajo potom glavarstva na „Zavod za promet z žitom ob času vojne“, kajti njemu se je poverila naloga, da pomaga letos pri preskrbi potrebnega semena. Zamujati ni nobenega dne s temi naročili, ker smo že itak pozni in ker potrebujejo take nabave navadno mnogo časa. Kakor vidimo iz vsega, je položaj na kmetih tak, da vzbujajo resno skrb in bojazen in da potrebuje vsestranske in nujne pomoči, ker le tako bo mogoče zadostiti veliki nalogi, ki jo imamo s splošno preskrbo ljudske hrane, nalogo, ki smo jo dosedaj dokaj srečno vršili in ki jo moramo vršiti z vso vstrajnostjo tudi naprej, dokler ne pridemo do zaželjenega miru.

Rohrmann.

Zgodnja repa.

Pri današnji stiski za živila se moramo zatekati k takim sadežem, ki nam lahko pomagajo v največji sili namesto krompirja. Marsikje bo krompirja zmanjkalo za živež in

za seme, kajti mnoge zaloge so že pri kraju in do novega krompirja je še dolgo čakati.

V tej sili naj se letos seje nekoliko več zgodnje repe. Zgodnja repa je prva prstnina, ki jo dobimo že meseca maja, če jo prav zgodaj sejemo. In repa bo v tem slučaju ne-le prvi nadomestek, ampak v teh razmerah tudi najprimernejši nadomestek za krompir. Repa se da za jed tudi skupaj s krompirjem pripravljati, v katerem slučaju se lahko s krompirjem varčuje. Sicer je pa dobra sama za-se. Vipavci jo jedo v oblicah, tako kakor pri nas krompir.

Kakor rečeno, se gre pa za to repo v stiski, v kateri se nahajamo letos z našim vsakdanjim krompirjem.

Zgodnjo repo je sejati v prvi spomladi, kakor hitro je mogoče zemljo obdelati, tedaj tako zgodaj, kakor naprimer korenje in solato. V naših razmerah bo najbolje, da jo vržemo (sejemo) bolj na redko vmes med korenje in solato, ker ji na ta način damo dosti ugoden prostor za njen razvoj. Med repo pridelamo ob enem solato in pozneje korenje. Repo se mora v tem slučaju tako obdelati — po potrebi zredčiti in okopati — kakor strniščna repa.

Zgodnja repa se prideluje pri nas sicer najraje med krompirjem in turščico. Na ta način pride bolj pozno v zemljo in daje tudi nekoliko poznejše pridelke.

Zgodnja repa se da pa tudi sama za-se sejati, v katerem slučaju se da po repi pridelati še drugi pozni sadež, n. pr. proso, zelena turščica, strniščna ajda itd.

Rohrmann.

Tolažba v času trpljenja.

(Dalje.)

Neki gospod duhoven piše: „Nedavno sem obiskal ranjenega, do smrti izmučenega vojaka. Govorila sva o vsem in potem mi je on začel praviti, kaka tolažba je molitev rožni venec. Rekel je: „Celo noč ne zatisnem očesa. Da me ne bi prijelo domotožje, molim mnogokrat rožni venec za svoje

ljube domače, za sestre, brate, pa tudi za vse ljudi. Ker sem svoj rožni venec zgubil na bojišču, štejem Češčenemarije na prstih. Toda to napravi molitev utrudljivo. Kako bi Vam bil hvaležen, če mi preskrbite nov rožni venec.“

Veliko ljubezen do te molitve kažejo pri nas vsi katoliški vojaki. Poglejmo n. pr. v bolnišnici. Ti močni, krepki možje mrmrajo v svojih bolečinah to najlepšo molitev, da pozabijo na vse gorje in bolesti.

V neki bolnišnici je umrl neki vojak na slepiču. Revež je trpel silne bolečine. Toda rožni venec mu je dajal tolažbo in upanje na boljše življenje in na lepšo prihodnost, da ni obupal. Kratko pred smrtjo je poljubil še enkrat in zadnjič sliko svoje žene in štirih malih otročičkov in je vzel od vseh prisotnih slovo: „Na svidenje v nebesih!“ Potem pa je začel moliti: „Sveta Marija, Mati Gospodova, prosi za nas uboge grešnike!“ . . . Nadalje ni mogel. Njegova duša, oproščena zemskih vezi, je odplula k večni Sreči, v nebo.

Sveta vera pa je tudi tolažilno sredstvo, ki prinaša ranjencem mir in vdanost v božjo voljo. Neki duhovnik iz Galicije piše: „Ko sem preteklo noč obhajal nekega umirajočega in sem bil ravno na tem, da se vrnem domov, sem opazil nekega moža, ki se mu je poznalo, da silno veliko trpi. „Čutite velike bolečine?“ ga vprašam, medtem ko sem stopil k njemu in se sklonil. „Da, gospod“, mi je odgovoril. Potem sem odšel. Ob treh ponoči pa sem bil zopet klican k nekemu vojaku. Ko pridem, sem videl, da je ravno ta, s katerim sem preje govoril. Še pri polni zavesti je sprejel svete zakramente, potem pa mirno izdahnul. Kakor pri tem vojaku, sem spoznal tudi drugod že, da prejmejo ranjeni vojaki čisto posebno milost, ki jim olajša težko smrt. Da, mnogo mož ni mogoče v mirnih časih doseglo tako srečno smrt, kakor ravno nekateri vojaki, ki so se vrgli v sladko naročje svete vere. Vojak je daroval vse Bogu in on mu je zato vtil v sree sladak mir.

Kako hitro sprejmejo ranjenci božjo milost, sem spoznal tudi, kadar sem braj

LISTEK.

Parlamentarji.

Poročnik Joško M.

Devetega julija prejšnjega leta, na dan najgrozovitejšega boja, kar jih je Janez doživel v svetovni vojni, sem hodil po strelnem jarku gor in dol, proti drugi uri popoldan že, ter opazoval smrtonosne rane na naših in sovražnikovih mrličih: ležalo je tam pod grmom pet mož s puško v roki, hoteč pomeriti sovraga, kar jim je strojna puška presekala glave, — tam na grmu je visel vojak z razbito puško in z zlomljenim bajonetom. Ko je šturmal, ga je zadelo več strelav od več strani in med tekom je padel na grm ter na njem mrtev obvisel. — Zopet je čepel med skalo s preklano glavo polentar, ki se je ponesrečil pri „avanti“ in vsepovsod so ležali v krvi fantje in možje, največ nasprotne stranke.

Vročje je bilo ono jutro, nedeljsko, poletno jutro! Pa ker je bilo že jutro tako nenavadno, je tudi cel dan in še naslednja noč ostala topla, kar je bilo v onih gorah nekaj posebnega. Mrličji so se

začeli takoj spreminjati ter oddajati „prijeten“ duh.

Ker se je v jutru sovražni napad na nas izjalovil, so bili polentarji silno presenečeni in so popolnoma mirovali ter premišljevali svojo usodo. Njihova artilerija, ki je imela navado naše strelne jarke vsak čas razkopavati, je utihnila, njihove strojnice, ki so neprenehoma klepetale in na posameznega moža streljale, so svojo živahnost zgubile. Padel ni niti eden strel in čutili smo se varne, kakor na pašniku. Zbirali smo daleč na okrog raztresene puške, orožje sploh, jih jemali od mrtvih ter jih nosili za fronto na en kup.

Tisti čas, ko sem hodil po strelnem jarku, se je to vršilo. Med tem, ko je en del vojakov zbiral orožje in ranjence odnašal, so ostali Janezi stali nepremično v jarku pri „šišarti“ in opazovali vestno sovražno gibanje.

V dolini pod našimi žičnimi ovirami so zdihovali in upili ranjeni in napol mrtvi Italijani. Videli smo jih, a nihče se ni upal k njim, ker so bili le malo predaleč in italijanski molčečnosti nismo še zaupali.

Kar me opozori star možakar: „Glejte, glejte, tam doli v grabnu skačejo polentarji

med grmovjem sem in tja! Nekaj bo zopet!“ Pa res! Zapazil sem celo sovražno patrolo, ki se je zmuznila hitro za večjo skalo. Kmalu nato zagledam dva moža z nosili „feldtragami“, ki sta kakor dve srni zginita. Dobili smo povelje, da se mora streljati na vse, kar nam pride sovražnega pred oči. Zato so polentarčki skakali po grmovju kakor pajac na vrvcu, ali da bi imeli drisko.

Zopet me opozorijo. Pogledam in kaj zapazim? Med grmovjem se plazijo proti našimi žičnimi ovirami črna postava. Na glavi je imela nizek, črn klobuk s širokimi krajevci, oblečena v dolgo črno sukno, podobna talarju. Plazila se je proti kraju, kjer je zdihoval težko ranjen polentar: „Mamma mia, mamma mia, — aiuto, aiuto!“

Takoj mi je pamet povedala, kedo bo to. Kar počel strel in črna postava zgine za skalo, kot bi jo najtežja granata odpihnila. Takoj nato pade še nekaj strelav in „feldpatra“ ni bilo več pred naše oči.

Pogovarjali smo se o tej prikazni in Janezom je bilo težko. Misel, da smo ubili duhovnika, ki je hotel nesti umirajočemu zadnjo popotnico, je moče, ki so bili še-le vprvič v rojni črti, nekoliko mučila, a izkušeni so jih podučili: „Kedo ve, če je

bil to res duhovnik? Italijansko zavratnost poznamo že predobro. Lahko je bil špijon. Sploh pa nima od italijanske strani pred našimi žičnimi ovirami nihče ničesar za iskat.“

Opazujemo marljivo dalje. — Tu začuje, mož dobrih ušes, daleč tam doli v dolini, na sovražni strani neko upitje. Pokliče mene in mi javi novico.

Poslušam. — — —

Začujem sledeče: „Österreicher, nicht schießen! — Avstrijci, ne streljati!“ Čakam in zopet slišim prejšnje. Glas je prihajal vedno od bliže. Tu skočim na skalo (v strelnem jarku) in oprezno pomolim glavo iz strelnega jarka. Zopet se čuje v dobri nemiščini, da ne streljati.

Sedaj se oglašim, ker je vsa fronta poslušala in mirovala, v nemiščini seveda:

„Polentar, kaj hočeš?“

Čul me je, videl pa ne, kakor tudi jaz njega ne, ker je bil še vedno v grmovju in precej oddaljen.

Sovražnik se oglašim:

„Ne streljati, Avstrijci! Dovolite nam, da smemo ranjence in mrtve odnesti! Zakaj streljate na nas?“

„Mi streljamo, ker ste vi svine; vi

sveto mašo. Okrog mene ležijo ranjenci; postavim na mizo majhen oltarček, ministrant da z zvončkom znamenje, da se je pričela sv. maša. Vse postane tiho; ranjenci se odkrižejo, se pokrižajo, nekateri poiščejo zastarele mašne knjžice, drugi svoje molke, ki jih držé nad krvavimi rokami. In med tem, ko opravljam sv. mašo, so vsi kakor zamaknjeni in pozabijo pri tem trenutku na vse: na težke čase, na svojce, domovino in žalost in njih misli se mudé le pri Bogu. Brez dvoma je v prvi vrsti sv. vera, ki podeli človeku v trpljenju in bolesti moč, mir in vdanost v božjo voljo.

Ravno isti duhoven zopet piše: „Pred nekaj dnevi me je naprosil neki ranjenec, naj pišem na njegovo ženo, da je lahko ranjen in da upa, da se mu bo v kratkem času povrnilo zdravje. Ko sem spisal karto, mi je rekel ranjenec: „Jaz sem narekoval, da sem lahko ranjen, akoravno so mi bile odstreljene obe noge. Zakaj bi pripravljaj svoji ženi skrbi.“ Ko je to rekel, je privzdignil odejo in mi pokazal razmesarjene ude. Vera mu je navdahnila hladnokrvnost in veselje do življenja. — Še mnogo takih vzgledov bi se dalo navesti. Vesele in žalostne povesti, ki bi jih pisal cele noči in še ne bi vsega povedal. Ko pišem to poročilo, doné topovi od daljnih gorá. Po cestah pa drdrajo vozovi ranjencev.“

O Bog, daj, da bomo kmalu sovražnika uničili in da se bo v naših seliščih naselil zopet mir!

Neki rezervni stotnik je pisal v svoji smrtni slutnji poslovilno pismo na svoje prijatelje. V pismu sledi med drugim tudi to-le: „V teh grozilih bojih, v Karpatih, kjer darujejo tisoči svoje življenje, kjer grmé topovi noč in dan neprestano in se čuje jokanje in plakanje ranjenih — v teh bojih sem spoznal, da vlada nad nami neko vzvišeno, vsemogočno bitje in da ne moremo brez njegove pomoči in brez zaupanja vanj ničesar storiti. V tej veri sem pripravljen, če bi bilo treba, radevolje umreti.“ Nekaj ur pozneje ga je v resnici doletela žalostna usoda smrti. (Dalje sledi.)

Spomin na vojne zvonove.

I.

Kranjska je v času svetovne vojske doprinesla največje žrtve za dom in cesarja, za cesarja blago, kri. Vsak Slovenec stoji vsikdar pošteno in zvesto, če se gre za dolžnost in pravico. Na tisoče čvrstih kranjskih sinov je krvavelo in tudi izkrvavelo na bojiščih. Veliki so darovi naše dežele v primeri z drugimi deželami za Rdeč križ v človekoljubne vojne namene, in veliki so prostovoljni doneski in prispevki

nimate v bližini naših žičnih ovir ničesar za iskat. To je svinerija!“

„To ni svinerija! Ne, ne! Avstrijci, dovolite nam, da smemo vsaj ranjence odnesti. Mi ne zahtevamo vendar nič drugega!“

„Dobro! Če imate sploh kaj z nami za govoriti, pridite bliže!“

„Ja, vi boste potem na nas streljali. Ali smem sam priti!“

„Ne! S štirimi možmi!“

„Hvala lepa! Takoj pridemo!“

Italijan je umolknil in šel iskat v graben ljudi. Jaz sem pa med tem opozoril celo rojno črto, da mi silno pazijo, kedo z njim pride in kaj se bo godilo v ozadju. V slučaju italijanske zvižgače morajo naše puške zagrometi.

Nato Italijan že precej blizu: „Avstrijec, tukaj sem! Ali smemo priti?“

„Da, da, le sem gor!“

Previdno plazeči se prikažejo sto korakov bliže in njih poveljnik se zopet oglasi:

„Toraj tukaj smo!“

„Kedo je vaš poveljnik? Kje imate zastavo?“

„Poveljnik sem jaz, korporal s štirimi možmi; zastavo moramo tudi imeti?“

za vojno oskrbo. Velikanske so svote, ki jih je ravno Kranjska podpisala za vojna posojila. Da! Kranjski-slovenski narod se ne da zapostaviti od nobenega drugega naroda!

In sedaj je prišla ura, ko naj tudi kranjske cerkve pridejo državi na pomoč v grozilih dneh, ki obiskujejo našo domovino. Ločiti se morajo vsaj deloma od svojih zvonov. Najprvo so prišle v upoštevanje bakrene strehe veliko cerkvâ in graščin in sedaj sledijo zvonovi, ker vsebujejo veliko bakra in bronâ, ki se silno potrebuje za vojno municijo.

To ni prvič, da prinašajo tudi naši božji hrami žrtve domovini na oltar. Ko se je nahajala država za časa turških vojskâ v 16. stoletju v silni denarni stiski, so bile tudi cerkve, ki so leta 1526 darovale, kar so mogle, da se je lahko vojska nadaljevala do častne zmage. Vsaka cerkev je dala, kar je le mogla pogrešati in se je zadovoljila z najpotrebnejšim, kar ji je še ostalo. Zraven denarja so oddale cerkve v vojne namene zlate, srebrne in bakrene posode in vse druge dragocenosti: monštrance, kelihe, patene, križe itd. In tedaj po preteklih 390. letih prosi država zopet cerkve za pomoč . . .

Vsako slovo zapušča globoke tužne utise in vzbuja srčno bolešt. Ravnotako sočutno upliva slovo zvonov in ločitev od njih na svoje župljane. Tisoč- in tisočkrat so zvonovi ob nedeljah, praznikih in ob različnih slovesnostih ubrano zvonili in prijazno vabili verno ljudstvo v hišo Gospodovo. Sto- in stokrat so pa tudi milo peli mrtvaško himno na potu k grobu naših prastarišev, roditeljev, bratov in sester, sorodnikov in znancev. Zvon je bil, ki nas je budil v zlati zori vstalega dneva z „Ave“ in nas pozdravljaj z istim ljubkim pozdravom opoldan in nas zvečer zazibal k pokoju in odpočitku. In od časa avgusta leta 1914 so bili zopet zvonovi, ki so nam čestokrat ponosno naznanjali raz visokih lin zmago in hrabrost naših vojakov ter nas navduševali k novi srčnosti in k vztrajnosti. Blaženi glasovi zvonov so imeli v vseh časih in v vseh prilikah skrivnostno moč do sre vernega ljudstva. Tudi Kranjci ljubimo svoje zvonove, kot svoje dobre in zveste prijatelje. S prav žalostnim srcem jih sicer oddajamo, a darujemo jih s pravim domoljubnim čuvstvom v sveti in blagi namen, saj je vendar domovina v nevarnosti.

Velika žrtev predragih naših zvonov naj prinese božji blagoslov naši domovini Kranjski in skorajšnji časten in trajen mir celi Avstriji! Odhajajoči naši zvonovi pa naj ponesó seboj tudi poročstvo, da hoče kranjski-slovenski narod v zaledju vzdržati tudi v najbridkejših dnevih in bode tudi vzdržal, zavedajoč se vsikdar svoje patrijotične dolžnosti in vedno pripravljena za nove žrtve.

„To se vendar samo ob sebi razume! Zastavo morate imeti in vaš komandant mora biti eden izmed častnikov, drugače ne govorimo z vami ničesar.“

„Hvala lepa! Takoj pošljem enega moža názaj, da prinese zastavo in pripelje oficirja. — Pa ne streljat še!“

Ko bi mignil, je že stala med njimi zastava in polentar se oglasi:

„Avstrijec, zastava je že tu. Tudi oficir je prišel!“

„Kedo je toraj med vami?“

„En primotenente-nadporočnik, dva infanterista, jaz korporal in — feldpater.“

„Štima, sedaj lahko pridete!“

„Pa vi boste na nas streljali; se ne upamo!“

„Le pridite, ne bomo ne streljali!“

„Zapovejte rojni črti, da ne streljat, v nemščini in v materinščini dotičnih vojakov, da tudi jaz slišim komando!“

Zapovem toraj, da tudi polentarčki čujejo — slovensčino — in nato so dobili korajžo.

„Avstrijec, kje si ti?“

„Tukaj!“ Vzdignem roko. „Tukaj!“

„Ne streljat! Sedaj gremo!“

(Konec sledi.)

Franjo Neubauer:

Zvon gre v boj!

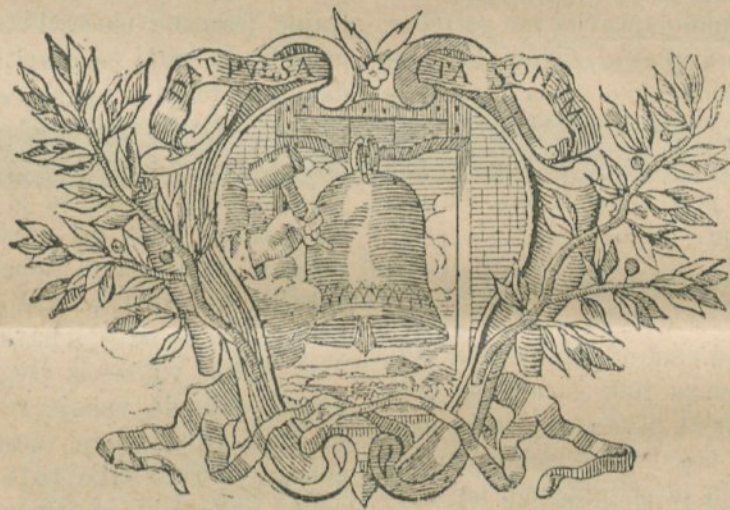
Na vozu leži in molčí kakor padel junak! Oviija ga venec, krasí ga trobarveni trak. Oj, kje ste, pogrebci, da spremite ga na tej poti?! Molčíte? Žalujete? Lijete tihe solzé? Prisegate li maščevanje slepoti in zmoti, ki strast zapejala je vanjo vsa ljudstya zemlje? Zapojte, zapojte mrtvaški mu spev! Saj on vam zapeti ne more!

Ah, v dnevih nesrečnih bridkosti in rev, vesoljne, krvave pokore umolkniti moral je glas, ki tolikrat pel je čez vas in vernike zbuja in vabil, nikogar nikdar ni pozabil, vsakómur je klical poslednji spomin, naj sin je bil sreče, naj bil je trpin. —

Ah, travniki naši, ko spet zeleneli nam boste, ne bo se zibálo prijazno zvonjenje čez vas! Ko boste zapele nam, bukove, smrekove hoste, zvonik se otožno oziral v pomladni bo čas. Poslušal veselo pojoče bo ptice, iz njega pa glas le slaboten, boječ zazibal se v gozd bo cvetoč, zeleneč. Ko spet oživijo nam vinske gorice, ko trtice se zasolzé.

prijetno ubrani glasovi zvonjenja ne bodo sladili gorniku trpljenja pomladnega vročega dné.

Ah, ti potrkavanja godba predivna, ki v prsih budila čutila si skrivna, umolkne mamljivi tvoj čar!

Dopisi.

Iz Leskovca. Poročam še od zadnjega potresa, da je šola v Vel. Podlogu zaprta. Zidana pred trinajstimi leti — tedaj skoro nova — je toliko poškodovana, da ni za rabo. — V tisti vasi je leta 1874 rojeni gospodar Matija Teršelič pri vojakihi ponesrečil. V Kostanjevici na Goriškem ga je udaril konj, da je kmalu nato umrl. Pravijo, da je isti konj že tri vojake končal. Tršelič je zapustil ženo in sedmero nedoraslih otrok. — Naša župna cerkev rabi precejšnjega popravka na razpokah in na slikah. Po mnenju inženirja bo morala biti vezana. Po drugih vaseh naše fare ni posebnih škod. Semtertje padli kaki dimniki, neznatne razpoke. Podružnica sv. Urha na Vihrah je precej trpela, je pa le pol ure oddaljena od Krške vasi. Zelo je tudi razdrta enonadstropna graščina v Veliki vasi.

Črtice iz ujetništva dolenjskega rojaka na Ruskem. Od začetka vojske se nahaja v ruskem ujetništvu tudi Miha Kastelic, posestnik v Pristavici pri Št. Vidu na Dolenjskem. Ravno takrat, ko je bil umorjen pokojni prestolonaslednik Franc Ferdinand, se je priženil na pogorišče, kjer je eden teden prej, dne 22. junija, vas Pristavica popolnoma pogorela. Brž se je lotil dela, dobri ljudje so pomagali in v štirih tednih so bila poslopja zopet pod streho. Ob prvi mobilizaciji, ravno eden mesec po poroki, pa je moral kot nad. rezervist odriniti k 17. pešpolku v Ljubljano. Dne 11. avg. se je odpeljal z 9. „feldkompanijo“ skozi ogrske ravnine v Galicijo. Takoj v prvi bitki, dne 26. avgusta pri Goligori, je bil težko ranjen v levo nogo in je obležal na bojišču. Ker so se morali naši odmakniti, mu je podelila

Ne bo več popotnik zamaknjen postajal, ne bo se marljivi ratar z akordov sladkostjo čarobno napajal.

Ah, v srcu se tajalo, vstajalo je, in kילו in pelo in rajalo je, stotisočkrat lepše so trate cvetele, stotisočkrat slaje so ptičice pele in žarki prečisti plesali so raj po naših goricah, po bistrjih vodicah. Sumel veselje zeleni je gaj.

Devojke so stopale lahko in prožno, krasnejše rudelo jim lice je rožno, še starčki so sivi in resni možjé začutili v prsih veselje, a fantov so krepkih hitele vrsté, kot čule bi višje povelje. Saj klical z zvonovi je v cerkev Vladar, ki čudežno skriva ga sveti oltar. — —

Poslavlja se zvon! Na krvavo bojišče poziva ga sveta dolžnost. Odhaja, zapušča domače svetišče, a spremlja ga naša bridkost. — —

Le pojdi v daljavo, kjer grom se oglašá, kjer davno zvonjenje molčí, kjer zvesta ljubezen in hrabrost se naša z ošabnostjo tujo borí. Pristrčno pozdravi boreče se brate! A mi bomo mislili nanje in nate!

prvo pomoč ruska saniteta in ga odvedla v ujetništvo. Sprva je bil v bolnišnici v Moskvi, potem pa 10 mesecev v Nižji Novgorodu. Tam je tri mesec hodil z dvema berglama, potem nekaj časa s palico, posledice pa bo čutil vse življenje. V Nižji Novgorodu se je sešel z dvema sosedoma, Francetom Planinšek in Jožefom Sever. Potem je bil prepeljan z nekaterimi tovariši vred v najbolj južne kraje ruske države, v mesto Samarkand, v Turkestanu, Srednja Azija. Kmalu nato je bil prestavljen nekoliko nazaj v Troicki tabor pri Taškentu, kjer je ostal do 1. septembra 1916. Nato pa se je premaknil v Taškent, v „Saper Lagar“. Mej tem mu je umrl oče. O tem so poročale tudi „Dolenjske Novice“ z dne 31. dec. 1915. Za njegovo smrt je izvedel čez enajst mesecev, ravno na svoj god, 29. sept. 1916. O tem piše: „Za vezilo sem zvedel prežalostno novico, da so oče umrli. Ravno pri obedu mi je prinesel tovariš karto. Lahko si je misliti, kak apetit sem imel potem. Spregovoriti nisem mogel besede in hitro sem se moral odstraniti . . .“

Iz Troickega tabora piše z dne 22. jun. 1916: „Pošiljam pozdrav iz daljnega kraja, kjer solnce štiri ure bolj zgodaj vzhaja. Zdaj bivamo že tretji mesec na prostem, pod „celtnami“, da bodo barake očistili in razkužili, ker se je bila notri vgnezdila nalezljiva bolezen; pred enim mescem so nas cepili proti tifusu. Tudi jaz sem bil bolan, pa zdaj sem že boljši, mojih tovarišev pa je veliko pomrlo. Tukaj je slab zrak in silna vročina, noči pa so nekatere hladne z močnimi vetrovi in vrtinci. Pšenica, ki so jo spomladi sejali, je že zrela. Tabor ima dolžine štiri kilometre, barake so naredili Avstrijci . . .“

